
Proč je ve střední Evropě nesoulad v péči o seniory?

Tisková zpráva, 18. ledna 2021

Proč je ve střední Evropě nesoulad v péči o seniory?

Jedinečná publikace, která se věnuje pečovatelskému a migračnímu péčovatelství ve střední Evropě, a to nejen v době Covidu. Tou je kniha TOWARDS SCARCITY OF CARE? (K nedostatku péče?), která právě vychází. Česká republika je v prestižní publikaci zastoupena příspěvkem Petry Ezzeddine z programu Antropologická studia na Fakultě humanitních studií UK a Zuzany Uhde z oddělení Gender a sociologie Sociologického ústavu AV ČR. Kniha vychází za podpory nadace Friedrich-Ebert-Stiftung Budapešť.

Publikaci charakterizuje její podtitul – Tensions and contradictions in transnational elderly care systems in central and eastern Europe (Pnutí a nesoulad v mezinárodním systému péče o seniory ve střední a východní Evropě). Kniha se pod vedením editorů Noémi Katony and Attily Meleghe zaměřuje na migraci péče ve střední a východní Evropě. Věnuje se odchodům pečovatelek z určitých zemí a regionů a na druhé straně se zabývá i tím, co jiné země příchodem pečovatelek získávají. Srovnává také regionální sociální nerovnosti v oblasti péče o seniory, zabývá se regulací trhů péče a věnuje se i konkrétní práci a životu pečovatelek a pečovatелů – zejména v sektoru takzvané 24hodinové péče o seniory v domácím prostředí.

Česko mezi dvěma póly

České republice je věnována hned úvodní kapitola, která odráží výzkum českých vědkyň – Petry Ezzeddine a Zuzany Uhde. Kapitola vychází z řady údajů, zejména etnografického výzkumu a biografických rozhovorů s migrujícími pečovatelkami. Dokládá, že Česká republika stojí mezi dvěma póly. Zatímco Češky dojíždějí pečovat do Německa nebo Rakouska, péči v Česku často vykonávají migrantky z Ukrajiny či jiných východoevropských zemí. Autorky zde dokládají, že navzdory představě „Evropy bez hranic“, to jsou právě hranice, které mezi národními státy hrají zásadní roli v ekonomických nerovnostech. Migrace péče je podle jejich výzkum postavena na následujících nerovnostech:

- Sociální reprodukci: neuznání péče jako skutečné práce, a to především kvůli genderovým rozdílům. Ty přetrvávají jak ve společnostech, ze kterých pečovatelky odcházejí, tak i v zemích, do kterých přišly.
- Regionálních socio-ekonomických odlišnostech: ekonomicky vyspělejší státy sledují své zájmy a zaměstnávají tak levnější migrující pracovní síly, aniž by jim poskytly stejná práva a sociální zabezpečení jako místním zaměstnancům.
- Státy jako Česká republika, Rakousko a Německo se při řešení pracovní právní ochrany i sociálního zabezpečení pečovatelek a pečovatелů z jiných zemí řídí výhradně tržní logikou.

„Krise péče o seniory v době Covidu odkrývá dlouhodobé systémové problémy a regionální nerovnosti uvnitř států EU. Jsou to totiž právě pečovatelky-migrantky ze střední a východní Evropy (a jejich rodiny) v takzvaném 24hodinovém servisu, které nesou tíhu idealizovaného řešení problému, který lze shrnout slovy: zestárnout doma,“ vysvětluje Petra Ezzeddine z programu Antropologická studia na Fakultě humanitních studií UK.

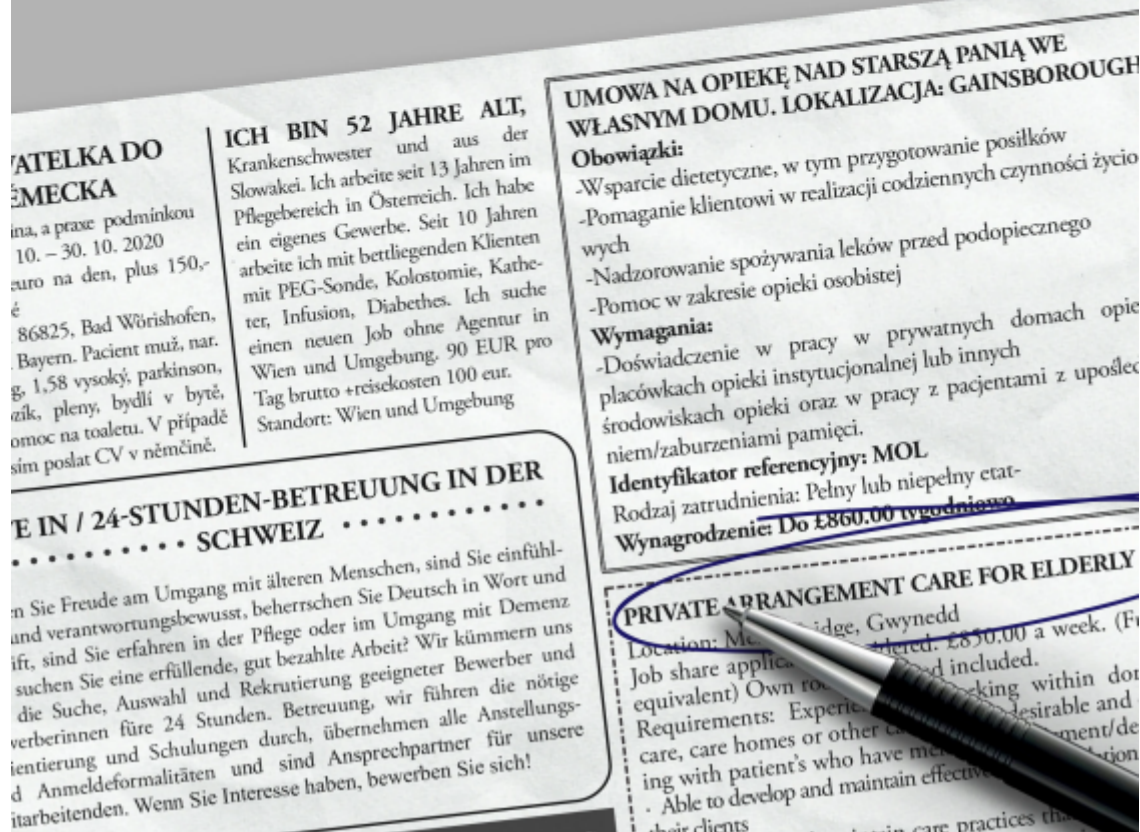
Nízké mzdy i šedá zóna

Autorky v kapitole věnované České republice navíc dokládají, že i v tuzemsku je péče o seniory dlouhodobě podfinancována a platy pečovatelek jsou pod průměrnou mzdou – v roce 2018 byla průměrná hrubá mzda pečovatelek 27 107 Kč (oproti průměrné hrubé mzdě za celou ČR, která byla 33 840 Kč). Podfinancovanost zasahuje jak sektor zdravotnictví, tak pečovatelské instituce nebo i nájemnou péči v domácnosti. Právě tu vykonávají také cizinky. Zde se kromě nízké mzdy přidává i prekarita, nejasné a špatně kontrolovatelné pracovní podmínky – v řadě zemí je domácí pečovatelská práce vyjmuta z pracovní právní ochrany nebo se odehrává v šedé zóně trhu práce.

TOWARDS A SCARCITY OF CARE?

Tensions and contradictions in transnational elderly care systems in central and eastern Europe

Editors: **Noémi Katona, Attila Meleg**

O studijním programu: Na publikaci se podílela Petra Ezzeddine ze studijního programu *Antropologická studia FHS UK*. Program se zaměřuje na studium lidí, lidských společností, kultur a interakcí napříč prostorem a časem. Studium je nabízeno ve třech různých specializacích: sociokulturní, historické a filosofické antropologie. Ty se vyznačují odlišnými metodami poznávání. Sociokulturní antropologie usiluje o porozumění lidem v jejich komunitách. Historická antropologie interpretuje historické stopy v archívech a vyprávěních. Filosofická antropologie pak reflektuje podmínky utváření představ o člověku v západním myšlení.

O autorce: Mgr. Petra Ezzeddine, Ph.D. je antropoložka působící na Fakultě humanitních studií UK. Dlouhodobě se zde věnuje tématům péče a migrace. Během současné koronakrizy upozorňuje mimo jiné na to, že kromě situace zdravotníků bychom neměli zapomínat ani na pečovatelské starající se o seniory v jejich domácím prostředí. V letech 2020-2021 je spolu-koordinátorkou mezinárodní výzkumné sítě EUROCare (spolu s Dr. Kristine Krause z Univerzity Amsterdam), která sdružuje výzkumníky/ce, kteří se zabývají různými formami mobility péče seniorů v regionu střední a východní Evropy.

Kontakt:

- Mgr. Petra Ezzeddine, Ph.D., studijní obor Antropologická studia FHS UK, mail: petra.ezzeddine@fhs.cuni
- Mgr. Filip Poštulka, mediální zástupce Fakulty humanitních studií UK, filip.postulka@fhs.cuni.cz

Text této tiskové zprávy, k němuž vykonává autorská práva Fakulta humanitních studií UK., je dostupný pod licenčními podmínkami Creative Commons Uvádějte autora 3.0 Česko. Užití textu na základě zákona tím není nijak omezeno, zúženo či limitováno.